

101941

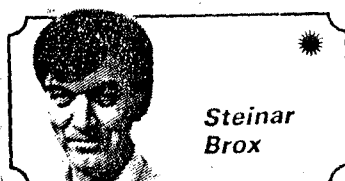

A-R
12/4-90

OVERSPILTE:
Forsvarssjef
Torolf Rein
overspilte te-
maet «aldri 9.
april».

Norge, forsvaret og krigen

«Historien gjentar seg», sa Karl Marx. Historien gjentar seg, men nødvendigvis ikke som blåkopi, skal man tro forsvaretsjefen under minnehøytideligheten om 9. april i Oslo Konserthus.

Steinar
Brox

KOMMENTERER

TV-sendte minneprogrammet. Noe skurret, etter min mening, og slett ikke den vakre nasjonalromantiske musikken, skjønt føleriet lå tett under overflata. Heller ikke at man hadde hentet Lars Jakob Krogh som programleder - med eller uten krigsskoleslips. Men allerede ante man monotonien. I et program som tar sikte på å samle nasjonen, får man likevel finne seg i litt naiv ens-tonighet. Det ligger i sakens natur.

Høyrevridd?

Var det kanskje et høyrevridd program?

Det ville kanskje være å overdrive, om man nå ser bort fra det faktum at vi har en borgerlig regjering og at et program som dette nødvendigvis tar farge etter aktørene. Såpass direkte politisk slagside ville programmet også fått med Gro i statsministerstolen. Statsminister Jan P. Syse klarte balansen noenlunde bra.

Ut fra et forsvarsmessig synspunkt må man gi han rett i at «overfallet og okkupasjonen i 1940 kom etter års forsømmelse av forsvaret.» Men det er intet belegg for å påstå at overfallet og okkupasjonen kom som en følge av disse forsømmelsene.

Det mente nemlig forsvarssjef Torolf Rein: «Det er også grunn til å tro at hadde vi hatt et sterkt og troverdig forsvar er det slett ikke sikkert at Hitler hadde iverksatt operasjonen mot Norge i det hele tatt», sa han.

Ikke bevis

Det må jo forsvarssjefen få lov til å mene. Det er det han tror. Men det blir ikke noe mer enn tro av den grunn. Fordi det ikke finnes frugg av bevis eller empiri. Tvert i mot. Hitler gikk til angrep på det ene landet etter det andre med langt bedre forsvar enn vårt.

«Aldri mer 9. april» er derfor både en floskel og en selvmotsigelse. Vi gikk inn i Nato av frykt for Stalin. Men det var en annen og ny historie. Historien gjentar seg ikke, selv om Marx i en annen sammenheng retorisk hevdet det motsatte, fordi determinismen var på moten da han skrev det og fordi han forsterket den historiske determinismen. Men akkurat budskapet om «Aldri mer 9. april» har en politisk slagside, fordi det tar sikte på å ramme Nygaardsvold-regjeringen på en unyansert og urettferdig måte.

Overspill

Og her overspilte forsvarssjefen fullstendig når han hevder at 9. april «avslørte en skremmende mangel på ansvar, på beslutninger, holdninger, handlekraft og lederskap.»

Verken utenriksminister Koht eller Nygaardsvold manglet holdninger eller ansvar. Ikke-volds-linjen og nøytralitetspolitikken var tvert i mot uttrykk for sterke holdninger. Holdningene må leses ut fra datidens historiske sammenheng. At det viste seg å være en urealistisk linje er en annen sak. Skremmende mangler gjenspeilte seg like mye i vårt forsvar. Når forsvarssjefen etterlyste bedre etterretning, kan man spørre hva det hadde hjulpet når folk som Jonas Lie faktisk var ansatt i etterretningsvesenet.